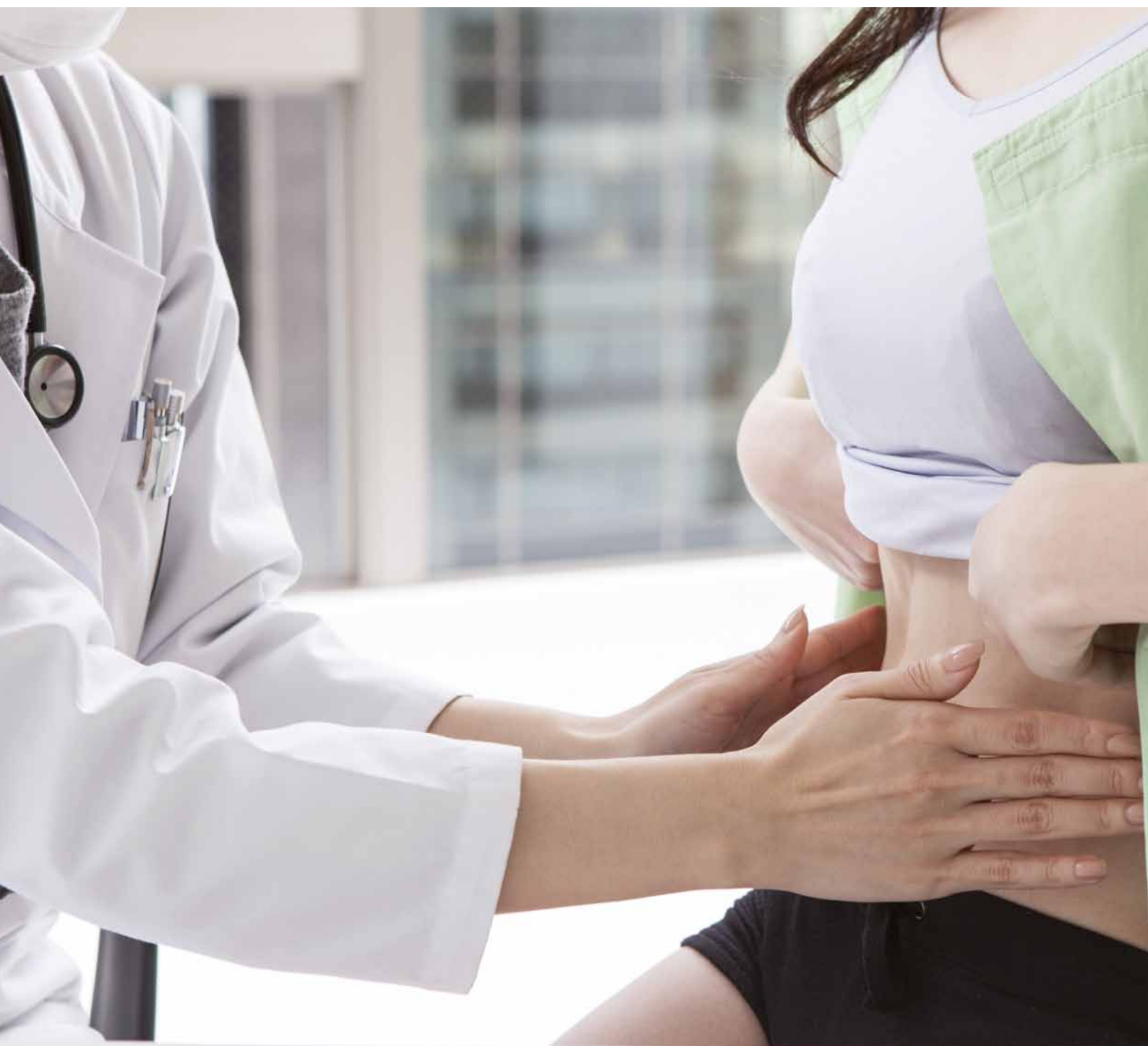

WAŻNY TEMAT

KOLONOSKOPIA bez tajemnic

W ciągu naszego życia spotykamy się z lekarzami różnych specjalizacji. Prawdopodobnie często zdarza się nam wizyta u laryngologa, stomatologa czy okulisty. Jeszcze częściej zaglądamy do internisty, w przypadku osób dorosłych, czy pediatry, kiedy wizyta lekarska dotyczy naszych dzieci lub wnuczków. Wśród lekarzy znajduje się także specjalista, który może budzić pewien niepokój. Dostyc zawiała nazwa jego specjalności, a także badania jakie zdarza

mu się zlecić mogą być nie do końca zrozumiałe dla pacjenta, który zawiał do jego gabinetu pierwszy raz. Mowa o gastroenterologu.

CO TO JEST KOLONOSKOPIA?

Gastroenterologia to dziedzina medycyny, która zajmuje się przede wszystkim schorzeniami całego układu pokarmowego oraz dróg żółciowych. W niniejszym artykule zajmiemy się przedstawieniem jednego z często zalecanych przez specjalistę gastroenterologa badań. Chcemy rozwiązać wszelkie wątpliwości, które skrywają się za trudną nazwą – kolonoskopią, oraz zapewnić o prostocie tego zabiegu i przepędzić wszelki strach, który może towarzyszyć pacjentowi podczas przygotowywania się do badania.

Badanie kolonoskopowe zalicza się do grupy badań endoskopowych. **ENDOSKOPEM NAZYWAMY GIĘTKIE URZĄDZENIE, KTÓRE ZAKOŃCZONE JEST KAMERKĄ.** Posiada także własne źródło światła. Wyglądem przypomina długą, zazwyczaj ciemną, wąską rurkę. Narzędzie to stosowane jest podczas badań, w których lekarz chce obejrzeć wnętrze np. przewodu pokarmowego. Stąd też dwoma podstawowymi narzędziami endoskopowymi używanymi przez gastroenterologa są: gastroskop – który umożliwia wgląd do górnych partii przewodu pokarmowego tj. przełyku, żołądka i dwunastnicy, oraz kolonoskop – dzięki, któremu lekarz może obejrzeć dolne partie tego przewodu czyli odbytnicę, jelito grube oraz zastawkę krętniczo-kątniczą (fałd błony śluzowej, który rozdziela jelito grube od jelita cienkiego). Obraz z kamery kolonoskopu rzucony jest na ekran, który podczas całego badania jest pilnie obserwowany przez lekarza.

WSKAZANIA DO ZABIEGU

Poza zbieraniem informacji w formie obrazu, endoskopu używa się również do pobierania wycinków błony śluzowej układu pokarmowego. Pobrane

wycinki poddawane są badaniu histopatologicznemu. *Histos* to łacińskie określenie tkanki. Badanie histopatologiczne ma zatem na celu stwierdzenie czy w pobranym wycinku – tkance, nie zachodzą zmiany patologiczne czyli chorobowe. Przede wszystkim jest ono pomocne w celu rozpoznania choroby nowotworowej czy schorzeń zapalnych. Podczas tego zabiegu lekarz może także usunąć polipy (niewielkie guzki jelita grubego), zatamować wewnętrzne krwawienie czy poszerzyć zwężone jelito. **REGULARNYM ZABIEGOM KOLONOSKOPOWYM POWINNI PODDAWAĆ SIĘ PACJENCI Z CHOROBYMI ZAPALNYMI JELIT,** takimi jak: wrzodziejące zapalenie jelita grubego czy choroba Crohna oraz przede wszystkim pacjenci, których jelito zostało zaatakowane przez nowotwór.

O częstotliwości wizyt i badań decyduje lekarz prowadzący. Lekarz może zalecić badanie również pacjentowi, który nigdy do tej pory nie miał problemów z układem pokarmowym, a pojawiają się u niego objawy takie jak: krwawienia z dolnego odcinka przewodu pokarmowego czy zmiana rytmu wypróżniania (biegunki, zaparcia). Gastroenterolodzy zachęcają także do profilaktycznych badań kolonoskopowych. Nowotwór jelita grubego to choroba, która często nie daje żadnych objawów przez długi czas albo objawy pojawiają się w sposób nieznaczny i mogą być przez pacjenta niezauważone lub zignorowane. Stąd też poddanie się badaniu w celu profilaktyki nowotworu jelita grubego jest szczególnie ważne przede wszystkim u pacjentów z grupy ryzyka. Są to pacjenci, u których w wywiadzie rodzinnym zaznacza się choroby układu pokarmowego, obserwujący w kale krew czy chorzy na wspomniane wcześniej choroby zapalne. Szybkie wykrycie nowotworu może uratować zdrowie, a nawet życie pacjenta.

Chociaż badanie kolonoskopowe może wydawać się niebezpieczne ze względu na zewnętrzną ingerencję >>

narzędziem endoskopowym, to jednak korzyści tego zabiegu przewyższają potencjalne zagrożenia. Jednym z nich jest możliwość uszkodzenia delikatnej błony jelita endoskopem i spowodowanie przerwania (perforacji) ściany jelita. Jednakże są to jedynie sporadyczne powikłania, a wykwalifikowany personel przeprowadzający zabieg zadba o to, aby nic złego nie przytrafiło się pacjentowi.

JAK SIĘ PRZYGOTOWAĆ?

Przygotowanie do badania kolonoskopowego zazwyczaj odbywa się w szpitalu – gdzie jesteśmy wciąż obserwowani przez personel medyczny i w razie

potrzeby możemy prosić o pomoc. Jednakże wielu pacjentów decyduje się przygotować do badania w domu. Wtedy cała odpowiedzialność prawidłowego „wyczyszczenia” jelit spada na pacjenta.

Przysposobienie do kolonoskopii może okazać się bardzo długim procesem. Pacjent powinien poinformować lekarza o swoich chorobach oraz o wszystkich lekach jakie zażywa, szczególnie jeśli są to preparaty z żelazem, leki z kwasem acetylosalicylowym czy leki przeciwzakrzepowe. **TYLKO LEKARZ DECYDUJE JAKIE LEKI NALEŻY Odstawić przed kolonoskopią.** Pacjent chorujący dodatkowo

na cukrzycę, poza odpowiednim doborem dawkowania przepisanych leków musi również ustalić z lekarzem **DIETĘ, KTÓRĄ WDRAŻA SIĘ NAWET NA TYDZIEŃ PRZED PLANOWANYM BADAANIEM KOLONOSKOPOWYM.**

Główne przygotowanie do kolonoskopii następuje trzy dni przed planowanym badaniem. Wtedy to powinno się przejść na dietę półpłynną. Zrezygnować z owoców i warzyw oraz posiłków stałych na rzecz kasz i zup – bez dodatków. Należy dużo pić, przede wszystkim wody niegazowanej, jednak może to być również herbata czy sok bez miąższu. Unika się raczej picia kawy.

Dzień przed badaniem należy zacząć przyjmować silny preparat przeczyszczający przepisywany wyłącznie przez lekarza na receptę, dostępny w aptekach. Zazwyczaj występuje w formie proszku, który należy rozpuścić w odpowiedniej ilości płynów. Lekarz powinien dokładnie rozisać w jakiej ilości wody pacjent powinien rozpuścić preparat oraz w jakich godzinach powinien wypić kolejne dawki. Przyjmowanie preparatu uzależnione jest przede wszystkim od tego, o której godzinie następnego dnia zaplanowany jest zabieg. Pomiędzy kolejnymi przyjmowanymi dawkami preparatu przeczyszczającego **NALEŻY PIĆ DUŻO WODY NIEGAZOWANEJ**. Zazwyczaj stosunek przyjmowanego preparatu do pitej między nim wody to 1:1 czyli 1 litr preparatu wypity w przeciągu paru godzin (5-6 godzin) jednocześnie popijany litrem wody niegazowanej. Preparaty przeczyszczające niestety nie są smaczne. Jednak można oszukać nasze kubki smakowe i dodać do szklanki sok z cytryny lub też sok z jabłek. Jeśli zdecydowaliśmy się przygotować do zabiegu sami, podczas picia środka przeczyszczającego zaleca się pozostać w domu. Środki te są bardzo silnie działające, efekt może pojawić się już po paru godzinach od zażycia pierwszej dawki. Ze względu na nieprzyjemny smak, może również dojść do odruchu wymiotnego, czego za wszelką cenę należy uniknąć. Z doświadczeń pacjentów wynika, że przyjmowanie środka przeczyszczającego najłagodniej przejdziemy, jeśli będziemy przygotowywać się w miejscu spokojnym, bez zaprzętania sobie głowy obowiązkami domowymi. Po przyjęciu dawki środka warto spacerować po domu. Dzięki temu zmuszamy jelita do zwiększonej perystaltyki, a preparat „wyczyści” jelita jeszcze dokładniej. Ostateczny efekt wyczyszczenia jelit zostanie osiągnięty jeśli wypróżnienia staną się płynne i przezroczyste. Wtedy mamy pewność, że w jelicie nie została żadna treść po-

Rak jelita grubego jest drugim najczęstszym nowotworem złośliwym w Polsce. Dodatkowo ryzyko zachorowania na tzw. zaawansowane zmiany przedrakowe jest dwukrotnie wyższe u mężczyzn. Profilaktyczna kolonoskopia pozwala zmniejszyć ryzyko nowotworu, aż o 60 do 90%.

Źródło: Serwis Nauka w Polsce - www.naukawpolsce.pap.pl

karmowa, a błona śluzowa jelita będzie odsłonięta i idealnie widoczna dla lekarza podczas badania.

PRZEBIEG BADANIA

Samo badanie może być prowadzone w znieczuleniu miejscowym, albo w znieczuleniu ogólnym (w uśpieniu). Personel medyczny pomoże nam przebrać się w odzież ochronną i położyć się na leżance. Powinniśmy położyć się na boku z podkulonymi w kierunku brody kolanami. Jeśli badanie prowadzone będzie w znieczuleniu ogólnym, to do założonego wenflonu anestezjolog poda środek usypiający. Endoskop wprowadza się przez odbyt, który wcześniej zostaje posmarowany przez lekarza dodatkowo żelem miejscowo znieczulającym.

Samo badanie jest bezbolesne. Pacjent może odczuwać jedynie rozpieranie w jelicie i na koniec badania będzie czuł wzdęcia, których pozbędzie się po paru godzinach. Gazy, które rozpierają nasze jelito powstały podczas badania, ponieważ w trakcie zabiegu do jelita wprowadzane jest powietrze w celu lepszego uwidocznienia ścian jelita i przesunięcia w dalsze miejsca endoskopu. Badanie zazwyczaj trwa od 15 do 45 minut. Po znieczuleniu miejscowym pacjent może w zasadzie od razu wrócić do domu. Natomiast po narkozie, pacjent musi jeszcze odpocząć co najmniej godzinę, a nawet przez cały

następny dzień zrezygnować z jazdy samochodem.

Wyniki samego badania kolonoskopowego mogą być przez lekarza przedstawione od razu, jednak na badanie histopatologiczne musimy poczekać co najmniej dwa tygodnie. **PO BADANIU NALEŻY POWOLI WRAĆ DO NORMALNEJ DIETY I ZACZAĆ OD POSIŁKÓW LEKKOSTRAWNYCH** i chłodnych, aby po około dwóch dniach wprowadzić zazwyczaj spożywane produkty. Zebranych w jelicie gazów nie należy wstrzymywać. Im szybciej pacjent się ich pozbędzie tym szybciej ustąpią takie dolegliwości jak: wzdęcia, rozpieranie i ucisk w jamie brzusznej. **PRZED, W TRAKCIE, A TAKŻE DZIEŃ, DWA PO ZABIEGU NIE NALEŻY SPOŻYWAĆ ALKOHOLU**. W przypadku kobiet warto uzgodnić datę badania tak by ominąć miesiączkowanie. Okres podczas badania będzie niekomfortowym zjawiskiem zarówno dla pacjentki jak i dla lekarza.

Badanie kolonoskopowe brzmi groźnie. Jednak jak mogliście Państwo się przekonać po przeczytaniu niniejszego artykułu, zabieg ten, pomimo tego, że jest nieprzyjemny, daje szeroką gamę możliwości monitorowania zdrowia pacjenta, a korzyści zdecydowanie przewyższają chwilowy dyskomfort.

KATARZYNA KOWAL

Pracownik Apteki Niezapominajka